

FÖREBYGGANDE AV ALLERGIER I VÄXTHUSARBETE

Växthusarbetare har en betydande risk för sensibilisering, dvs. att utveckla allergi mot produktionsgrödor eller skadedjur och biologiska bekämpningsmedel. Sensibilisering kan leda till allergisk snuva, astma eller eksem.

Riskbedömning angående allergier är bra att utföra tillsammans med de anställda och företagshälsovården. Sensibilisering kan motverkas genom god allmän arbetshygien, minskning av dammande arbetsfaser och genom att skydda sig.

Allergier och yrkessjukdomar i växthusarbetet

Växthusarbetare har en betydande risk att utveckla allergi mot produktionsgrödor eller skadedjur och biologiska bekämpningsmedel som hanteras i arbetet. Alla utvecklar inte allergier, men vi vet inte i förväg vem som får allergier och vem som inte får det.

Allergi och relaterade symtom kan förekomma även om gränsvärdena för orenheter i arbetsmiljön, såsom damm eller mikrober, inte överskrids.

En anställd som har utvecklat allergi kan få allergisk snuva, astma, kliande eksem eller eksem med kvaddlar. Luftvägs- eller hudsymtomen kan bli så intensiva att en person inte längre kan fortsätta växthusarbetet. Om en växthusarbetare diagnostiseras med allergisk astma, snuva eller eksem som orsakats av arbetsrelaterade faktorer är detta en yrkessjukdom.

Arbetstagare med symtom hänvisas till företagshälsovården och vid behov vidare till yrkes-

ALLERGIER KAN ORSAKAS AV

- **produktionsgrödor** såsom tomater och gurkor
- **mikroorganismer som förekommer i växthus**, såsom kvalster, växtskadeorganismer och organismer som används för att bekämpa dem.

Allergi kan utvecklas även som ett resultat av en till synes lindrig exponering och även genom hudkontakt.

sjukdomsundersökningar. Undersökningarna kan ibland ta flera veckor. En positiv inställning till dem är viktig hos arbetsgivaren. På grund av dataskyddet delges resultatet av yrkessjukdomsundersökningarna till företagshälsovården, som på basis av dem kan ge rekommendationer för arbetsplatsen till exempel vid nätverkssamtal.

ÖKAD ALLERGIRISK VID VÄXTHUSARBETE

Under åren 2018–2021 undersökte Arbetshälsoinstitutet exponeringsnivåerna i finska tomat- och gurkväxthus och arbetstagarnas allergi mot orenheter av vegetabiliskt och animaliskt ursprung i arbetsmiljön.

De arbetshygieniska förhållandena var huvudsakligen goda, och man kunde inte konstatera någon särskilt hög exponering för damm, till exempel. Det är dock svårt att mäta de föroreningar som framkallar allergi, vilket innebär att man har begränsad information om deras halter i växthusluften.

På basis av denna och andra undersökningar är växthusarbete året runt förknippat med en ökad allergisk jämfört med många andra arbeten, oberoende av de måttliga exponeringsnivåerna.

Gemensam riskbedömning på arbetsplatsen

Arbetsgivaren ska utvärdera riskerna på arbetsplatsen. På arbetsplatsen är det skäl att tillsammans med de anställda undersöka de faktorer som orsakar faror och allergier i arbetet och att överväga metoder att bekämpa dem.

I samband med riskbedömningen bör hänsyn tas till de situationer där exponeringen är särskilt betydande och huruvida sådana situationer kan bekämpas. Metoder för detta är till exempel att förändra arbetsmetoder eller -utrustning eller att använda skyddsutrustning.

Riskbedömningen kan göras tillsammans med företagshälsovården och det lönar sig att ha den som grund för företagshälsovårdens arbetsplatsutredning.

Det finns färdiga mallar för riskbedömning, till exempel i Kvalitetsgårdens instruktioner: www.puutarhaliitto.fi/vijelmanlaatutarha (Odlingens Kvalitetsgård).

Riskhantering och att skydda sig

Växthusallergier och hud- och luftvägssymtom kan bekämpas med god allmän arbetshygien, såsom rena arbetsmetoder och processer, minimering av dammiga arbetsmoment och genom att skydda sig.

Man kan minska halten av damm i inandningsluften genom att undvika att hantera västavfall nära andningszonen.

Till exempel kan växtavfall samlas på golvet och sopas längs marken direkt in i avfallsbehållaren. Avfallet kan också fällas direkt i påsar eller presenningar på golvet, som sedan knyts snyggt ihop.

Andningsskydd bör användas under arbetsmoment där damm i luften inte kan förebyggas genom nyorganisering av arbetet eller tekniska åtgärder. Sådana situationer med mycket damm i luften kan till exempel vara avlägsnande av planter, hantering av lövhögar och applicering av växtskyddsmedel.

Huden bör skyddas från direkt kontakt med växter och damm genom att bära handskar och armskydd eller en långärmad tröja från början av anställningsförhållandet. Vid behov kan man också skydda andra hudområden såsom halsen.

Skyddsutrustning ska användas under hela den

tid då hudkontakt med växter eller damm kan förekomma. Den rena skyddsutrustningen ska kläs på före det smutsiga arbetsskedet och skickas för tvätt efter arbetet. Engångsartiklar ersätts med nya.

Skyddandet av huden bör vara systematiskt och gälla för alla. Arbetsgivaren och arbetstagarna bör tillsammans fundera på enhetliga arbetskläder och skyddsutrustning samt möjligheten till regelbundet underhåll och tvättning av kläder på arbetsplatsen. På så sätt undviker man att exponeras för smutsiga kläder och att damm från arbetsplatsen transporteras till hemmet.

INFORMATION FÖR ARBETSTAGARE

OM SÄKRA ARBETSMETODER:

[YOUTU.BE/HKH5GCFMBMS](https://www.youtube.com/watch?v=HKH5GCFMBMS)

Skyddsutrustning

Arbetsgivaren är skyldig att förse arbetstagarna med sådan skyddsutrustning, som på basen av riskbedömningen är nödvändig och ordna underhållet av den. Skyddsutrustningen är personlig och bör vara lämplig för arbetet och arbetstagaren.

Arbetstagaren är skyldig att använda den skyddsutrustning som är avsedd för arbetet, ta hand om den och meddela om den inte är lämplig för arbetet eller om det finns något annat hinder för dess användning.

ANDNINGSSKYDD

Lämpliga andningsskydd för växthusarbete inkluderar bland annat engångsandningsskydd av FFP2- och FFP3-typen.

SKYDDSHANDSKAR

Till exempel kan engångshandskar i gummi eller plast och med tillräckligt långa skaft användas som skyddshandskar. Skyddshandskarna bör bytas tillräckligt ofta. Skyddshandskar behövs inte under rena arbetsfaser, där det inte finns någon direkt kontakt med växter eller biologiska bekämpningsmedel.

YTTERLIGARE INFORMATION

- Instruktionerna för växthusföretagare, dess arbetstagare och företagshälsovård har tagits fram av Arbetshälsoinstitutets projekt Biologisk bekämpning i växthus: www.ttl.fi/kasvihuonetyo (På webbsidan finns det material också på svenska.)
- Övriga informationskällor: Arbetarskyddscentralen har guider för liknande jobb på flera språk (www.ttk.fi > Ulkomainen työvoima metsätöissä)